

לימודי סביבה לבתי הספר

התוכנית מיועדת לכיתות א'-ד' כשכל כיתה מקבלת שעתיים שבועיות.
התוכנית עוסקת בעיקר בסביבה הקרובה לתלמיד המוכרת והמוחשית לו.
מטרת התוכנית לטפח לומד המכיר את סביבתו על כל מרכיביה, נוף, טבע, אדם, מורשת ואיכות סביבה.

הערה כללית:

הלימוד נעשה תוך כדי הבאת מוצגים שונים שלא בהכרח נמצאים בסביבה (בעלי חיים, צמחים, סלעים ועוד).
השיעורים כוללים יציאה החוצה, לחורש ולסביבת בית הספר.

הנחות היסוד של התוכנית:

1. מגע בלתי אמצעי של התלמיד עם הסביבה יוביל לתחושת אחריות וחיבור עם הסובב.
2. שילוב הלומד בשדה ובכיתה תביא להבנה שלמה יותר של תהליכים.
3. הסביבה היא מערכת נופית המורכבת מגורמים פיזיים טבעיים ואנושיים.
4. הכרה במקומו של האדם כחלק מהמערכת וכבעל יכולת לשבשה : בעיות שמירת טבע ואיכות סביבה.
5. ניסיון למצוא זיקה בין תוכנית הלימודים והתוכנית הנלמדת בבית הספר בטבע, מולדת, היסטוריה ותנ"ך.
6. לכיתות ד' דגש על קשר עם הקהילה – הסליק.

כיתה א'

הנושא המרכזי סביבה המשתנה על פי עונות השנה.
ההשתנות תיבדק בכל שטח בית הספר שיהווה את חלקת המעקב שלנו.

רשימת השיעורים (יתכן וכל שיעור ימשך שני מפגשים):

1. הכרות עם סביבת בית הספר בדגש על סוף הקיץ.
2. ראש השנה – הכרות עם הדבורה והדבש.
3. יום כיפור – קרניים
4. סוכות – מבנים (חולד, קן נמלים)
5. נדידת עופות
6. רוח- צבעי סתיו
7. עפצים
8. חילזון כולל מעבדה
9. חנוכה – נושא האש+אדם קדמון
10. נבטים
11. מיון בעלי חיים
12. הכרות עם המחלקות השונות (חסרי חוליות, בעלי חוליות וכו') בנושא זה לפחות 4 או 5 שיעורים
13. דינוזאורים כולל מאובנים, סוגי סלעים
14. פעילות בנושא טו בשבט - הכרות עם החורש, סוגי צמחים
15. פרחים – מבנה הפרח
16. קשר בין פרח ומאביק
17. סלעים
18. שבועות- חלב

כיתה ב'

הנושא המרכזי הוא הבית - תחת קורת גג אחת.

רשימת השיעורים (יתכן וכל שיעור ימשך שני מפגשים):

1. הבית ושימושיו – תפקיד הבית ומקומו בחיי האדם
2. בתים שונים של בעלי חיים – סיור סביב בית הספר להכרות עם בתים ומעונות של בעלי חיים ואדם.
3. מעונות של בעלי חיים: נמלת הקציר, נמלה בנאית, חילזון, צב בית על הגב, קן של ציפור
4. דובון הקורים
5. עכבישים
6. חיזוק הקשר לציפורים בסביבה הקרובה כולל הכנת מתקני האכלה והכרות עם בעיות שמירת טבע של ציפורים
7. הבאת בעלי חיים שונים תוך דגש על מקום מגוריהם, מערה, מנהרה, מחילה ותפקיד הבית
8. האבן כבית גידול של בעלי חיים וצמחים – פעולת חקר בעזרת מד חום השוואה בין הטמפרטורה של האוויר לטמפרטורה מתחת לאבן והאם יש קשר לגדול, צבע האבן
9. מעונות האדם- בית מגורים ידידותי לסביבה, כיצד בונים בית, חומרי בנייה, קשר בין הבית לסביבה, בתים בעולם
10. תרבות דיור, גינון, ניקיון ונוי בסביבה הקרובה (כיצד מצמצמים פסולת) חיסכון בחשמל
11. כסות ולבוש – לבוש האדם, כסות של בעלי חיים וצמחים
12. המים- חסכון פעילות בבית הספר, חיים במים

כיתה ג'

הנושא מגוון היצורים בסביבה וייחודו של האדם

רשימת השיעורים:

1. הכרות עם מרכיבי הסביבה- הבנת משמעות מערכת אקולוגית והבנת מורכבות הסביבה, הכרות עם בתי גידול שונים.
2. מגוון צורות בעולם הצומח ומשמעותו – צורות עלים, התאמות לתנאי יובש, זרעים ופרות
3. נבטים – חד שנתי, רב שנתי, שלכת
4. פרחים – מבנה הפרח, משפחות
5. מגוון בעלי חיים- בעלי חיים גדולים וקטנים שחיים סביבנו (בהתאם לעונות השנה)
6. בעלי חיים גדולים וקטנים במקומות אחרים
7. מחזור חיי החרק- גלגול חסר וגלגול מלא
8. נדידה אצל בעלי חיים בכלל
9. קשר בין מבנה גוף של בעל חיים ותפקודו בהתייחס לסביבתו הטבעית
10. בחירת נושא אישי הקשור בצמח או בעל חיים והגשת עבודה אישית
11. אדם ועמלו – אדם כמייצר כלים, קשר בין אדם וטבע, שימושי צמחים ובעלי חיים, ביות
12. מגוון החי והצומח במקורות
13. איכות סביבה בדגש על שימוש חוזר – פרויקט סיום בשילוב ההורים, בניית ספסלים

כיתה ד'

הישוב בסביבתו- שימור אתר בסביבה הקרובה(סליק)

רשימת השיעורים:

1. הסביבה על מרכיביה כבית גידול- מרכיבים פיזיים, אקלימיים, קשרי גומלין בין המרכיבים השונים.
2. חיי חברה – חיים חברתיים אצל בעלי חיים
3. האדם כיצור חברתי – יוצר סביבה מלאכותית לקיומו
4. א.שיקולים בבחירת מקום להתיישבות בעבר (מספר שיעורים על דרכי עבודתו של ארכיאולוג).
- ב.התייחסות לבעיית מים וצרכנות נכונה (פרויקט בית ספרי לט'ו בשבט – שימוש בקומפוסט המוכן (מטופל על ידי כיתות ד') לשתילת ייחורי תאנה ורימון בבקבוקי קנקל.
- ג. בעיות ביטחון בתקופה קדומה ובראשית הקמת הישוב.
5. תולדות הישוב- קריית טבעון
6. הכרות עם האתרים המעניינים הנמצאים בסביבה
7. "אימוץ" הסליק – הפעלת ילדים בשטח שנחבר, שיתוף פעולה עם הקהילה
8. טיול לתל קסיס להכרת ישוב קדום
9. קשרים והשוואות בין הישוב וסביבתו- הכרת נופים, שטח פתוח, בנייה, שמירת טבע
10. איכות חיים ואיכות סביבה בישוב , שמירת טבע (ראיון בעלי תפקידים במועצת המקומית לתוכניות פיתוח עתידיות)
11. כיצד היית רוצה שהישוב יראה
12. העלאת חשיבות מודעות התושבים לאתרים בסביבה